

PAY DEFTERİ NE İŐE YARAR

BuĖn anonim Őirketlere yönelik bir anket çalıŐması yapılırsa, büyük olasılıkla, birçok anonim Őirkette pay defterinin tutulmadığı ortaya çıkar. Hatta, kanımızca, bu Őirketlerin yöneticilerinin büyük bir çoğunluğu, pay defterinin varlığından, sorulan sorular üzerine haberdar olacaktır. Oysa, anonim Őirketlerde pay defteri tutulması yasal bir zorunluluk olduğu gibi, doğurduğu sonuçlar açısından da büyük öneme sahiptir.

BilindiĖi üzere, anonim Őirketler, tüzel kiŐi tacir sayılmaktadırlar ve Türk Ticaret Kanunu'na göre, tüzel kiŐi tacirlerin yevmiye defteri, defteri kebir, envanter defteri ve karar defteri tutmaları gerekmektedir. Uygulamada da, genelde bu defterler bilinmekte ve tutulmaktadır. Ancak, TTK'nun 417nci maddesi, anonim Őirketlere "pay defteri" tutma zorunluluğu da getirmektedir. Bu deftere, nama yazılı çıplak payların, nama yazılı hisse senetlerinin ve ilmhaberlerin sahiplerinin ad ve soyadları ile adresleri kaydedilir.

Peki, bu defter neden önemlidir ve neden tutulmalıdır? Birinci neden, pay sahipliği sıfatının ispat edilmesine iliŐkindir. TTK'ya göre, Őirkete karŐı, ancak pay defterinde kayıtlı bulunan kiŐiler pay sahibi (ortak) sıfatına sahiptir. İkinci neden, hisse senedi ve pay devirlerinin sonuç doğurmasına iliŐkindir. TTK'ya göre, nama yazılı hisse senetlerinin devri, Őirkete karŐı ancak pay defterine kayıtlı geçerlilik kazanmaktadır. Nitekim, bu uygulama, nama yazılı hisse senedi ve pay devirlerinin kontrol altına alınmasında da önemli bir iŐleve sahiptir. Őöyle ki, Őirket ana sözleŐmesinde açık bir düzenleme bulunması halinde, yönetim kurulu, ana sözleŐmede gösterilen sebeplerden dolayı devri pay defterine kaydetmeyi reddedebilir. Yine, Őirket ana sözleŐmesinde açık bir hüküm var ise, yönetim kurulu, devrin pay defterine kaydedilmesi talebini sebepsiz olarak da red edebilir. Pay defterine kaydedilmemesi durumunda ise, devir keyfiyeti, Őirkete karŐı herhangi bir hüküm ifade etmez, yani sadece devreden ile devralan kiŐi arasında bir sonuç doğurur. Pay defteri, ayrıca, Őirket genel kuruluna katılma ve oy hakkının belirlenmesinde de bir karine teŐkil eder.

Pay defterini tutma görevi, diğer yasal defterlerde olduğu üzere, Őirket yönetim kuruluna aittir. Anılan defteri hiç ya da usulüne uygun Őekilde tutmamanın herhangi bir cezaî yaptırımını olmasa da, ilgililerin hukuki sorumluluğunu doğurur.

Bu nedenle, halihazırda pay defteri bulunmayan anonim Őirketlerin yönetim kurullarının biran önce bir pay defteri edinmeleri ve usulüne uygun Őekilde tutmaya zen göstermeleri menfaatlerine olacaktır. Bu defterin kullanmaya baŐlanmadan önce notere tasdik ettirilmesinde fayda vardır. Ayrıca, TTK gereği anonim Őirketlerin, yeni hesap döneminde kullanacakları defterlere iliŐkin bir beyannameyi, bu defterleri kullanmaya baŐlamadan önce, ticaret sicili memurluğuna vermeleri gerekmektedir. Dolayısıyla, pay defteri de, tutulmaya baŐlandıktan sonra, bu beyannameye gösterilmelidir. Aksi takdirde, bu defterler, Őirket lehine delil olma vasıflarını kaybederler.